

Göteborg Fuelling Company AB
Landvetter flygplats
Box 2154
438 02 LANDVETTER

Tillstånd enligt miljöbalken till drivmedelsdepå för flygbränsle
Klassificering: -k1

Beslut

Miljöprövningsdelegationen lämnar Göteborg Fuelling Company AB (556365-1958) tillstånd enligt miljöbalken till befintlig verksamhet på fastigheten Råvelås 1:2 i Härryda kommun. Tillståndet omfattar en drivmedelsdepå för flygbränsle med en högsta omsättning om 250 000 ton per år samt tillhörande verkstad och tvättanläggning för egna fordon.

Miljöprövningsdelegationen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

För tillståndet gäller följande villkor

1. Verksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet om inte annat framgår av nedanstående villkor.
2. För de interna transporter med tankfordon skall bolaget använda bästa tillgängliga dieselbränsle eller motsvarande. Vid nyinköp skall så långt möjligt väljas fordon i bästa miljöklass.
3. Bolaget skall arbeta aktivt för minimerade miljöeffekter från transporter som följd av verksamheten.
4. Tillsynsmyndigheten skall informeras innan nya kemikalier, vilka kan påverka den yttre miljön och som årligen kan förväntas användas i en mängd överstigande 100 liter, börjar användas i ordinarie produktion. Informationen skall innehålla uppgifter om miljöegenskaper som exempelvis nedbrytbarhet, toxicitet och bioackumulerbarhet.
5. Kemikalier och farligt avfall i vätskeform skall förvaras under tak och hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage och spill vid hantering kan innehållas och så att förorening av mark, ytvatten eller grundvatten kan ske. Avfallsfraktioner skall bortskaffas med hög frekvens.

6. Utomhus förvaring av avfallsfraktioner i fast form skall ske under tak eller i avfallsleverantör eller annan extern part garanterat tät utrustning.
7. Bolaget skall arbeta aktivt för att minimera mängder och farlighet av det i verksamheten uppkomna avfallet.
8. Bolaget skall arbeta aktivt för en god energihushållning.
9. Utsläpp till vatten från aktiviteter i serviceverkstad får endast ske genom härför särskilt anordnat ledningssystem samt därtill kopplad separat oljeavskiljare.
10. Område för tankbilar vid lossning och lastning samt vid uppställning skall vara utformat så att avrinning av dagvatten sker via oljeavskiljare.
11. Bolaget skall i anslutning till dagvattenbrunnar inom produktionsområdet säkra tillgång till snabbt tillgänglig utrustning för övertäckande av brunnarna samt för uppsamling av eventuellt uppkomna spill.
12. Bolaget skall senast fyra månader efter att detta beslut vunnit laga kraft lämna ett förslag till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten för beslut om fastställelse. I detta beslut regleras kontrollfrågorna för verksamheten utöver vad som i övrigt framgår av tillståndsbeslutet.

Miljöprövningsdelegationen överläter åt tillsynsmyndigheten att fastställa villkor angående kontroll av verksamheten beträffande mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod.

Övrigt

Eftersom verksamheten redan bedrivs på platsen anges ingen tid då verksamheten skall ha satts igång.

Detta tillstånd får tas i anspråk även om det inte har vunnit laga kraft.

Särskilda upplysningar

Riktvärde är ett värde som om det överskrids medför en skyldighet för tillståndshavaren att vidta sådana åtgärder att värdet kan hållas. Ett gränsvärde får aldrig överskridas.

Detta tillstånd befriar inte tillståndshavaren från skyldigheten att följa vad som gäller enligt andra bestämmelser för den verksamhet som tillståndet avser.

Miljöbalkens allmänna hänsynsregler gäller för verksamheten. Detta innebär bl. a. att verksamhetsutövaren skall skaffa sig den kunskap som behövs för att skydda miljön och människors hälsa, hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna till återanvändning. Alla som bedriver en verksamhet skall även undvika att använda eller sälja en kemisk produkt som kan medföra risker för hälsan och miljön, om den kan ersättas med en mindre farlig.

Den som lämnar över annat avfall än hushållsavfall för transport är skyldig att kontrollera att transportören av avfallet har nödvändiga tillstånd för verksamheten. I fråga om farligt avfall skall avfallslämnaren även kontrollera att mottagaren har det tillstånd som krävs för att hantera avfallet.

Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll ställer flera krav på den som bedriver en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. För varje sådan verksamhet skall det finnas dels en fastställd fördelning av det organisatoriska ansvaret för miljöskyddet inom företaget, dels rutiner för fortlöpande kontroll av utrustning m. m. för drift och kontroll av verksamheten och dels en förteckning över kemiska produkter som hanteras i verksamheten och som kan innebära risker från hälso- och miljösynpunkt. Verksamhetsutövaren skall även fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt. Resultatet av undersökningarna skall dokumenteras. Om det inträffar driftstörningar eller andra händelser som kan medföra olägenheter för hälsa och miljö skall tillsynsmyndigheten omgående underrättas.

Enligt 10 kap. miljöbalken som handlar om förorenade områden har en verksamhetsutövare ansvar för efterbehandling av mark- och vattenområden samt byggnader och anläggningar som är förorenade. Den som äger eller brukar en fastighet skall genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Länsstyrelsens kostnader för kungörelser i ärendet skall betalas av sökanden enligt särskild faktura. Avgift för prövning och tillsyn av verksamheten kommer årligen att påföras den som bedriver den miljöfarliga verksamheten.

Redogörelse för ärendet

Tidigare beslut

Koncessionsnämnden har den 23 november 1976 lämnat tillstånd till flygplatsverksamhet vid Göteborg-Landvetter flygplats.

Bränsleanläggningen är inte särskilt omnämnd i Koncessionsnämndens beslut, men har ansetts omfattas av tillståndet med Luftfartsverket som formell verksamhetsutövare.

Ansökan med yrkanden och åtaganden

Gothenburg Fuelling Company AB (GFC) ansöker om tillstånd till verksamheten avseende en drivmedelsdepå för flygplansbränsle och tillhörande kringaktiviteter.

Bolaget föreslår att följande särskilda villkor skall gälla för driften av verksamheten:

1. Verksamheten skall bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt åtagit sig i ärendet om inte annat framgår av nedanstående villkor.
2. I syfte att hålla utsläppen till luft nere skall bolaget, för de interna transporterna med tankfordon, använda bästa tillgängliga dieselbränsle eller motsvarande med beaktande av miljöbalkens produktvals- och skälighetsregler.
3. Utsläpp till vatten från aktiviteter i serviceverkstad får endast ske genom härför särskilt anordnat ledningssystem samt därtill kopplad separat oljeavskiljare.
4. Tillsynsmyndigheten skall informeras innan nya kemikalier, vilka kan påverka den yttre miljön och som årligen kan förväntas användas i en mängd överstigande 100 liter, börjar användas i ordinarie produktion.
5. Kemikalier och farligt avfall i vätskeform skall förvaras under tak och hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage och spill vid hantering kan innehållas. Avfallsfraktioner skall bortskaffas med hög frekvens.
6. Utomhus förvaring av avfallsfraktioner i fast form, skall ske under tak eller i av avfallsleverantör eller annan extern part garanterat tät utrustning.
7. Bolaget skall i anslutning till dagvattenbrunnar, inom produktionsområdet, säkra tillgång till snabbt tillgänglig utrustning för övertäckande av brunnarna samt för uppsamling av eventuellt uppkomna spill.
8. Buller från verksamheten skall begränsas så att bullret från anläggningen, utomhus vid närmast planlagda bostäder, som riktvärde, inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå än

50 dBA dagtid (kl. 07-18)

45 dBA kvällstid (kl. 18-22)

40 dBA nattetid (kl. 22-07)

Momentana ljud nattetid (22-07) får maximalt uppgå till 55 dBA.

9. Bolaget skall senast fyra månader efter att detta beslut vunnit laga kraft lämna ett förslag till kontrollprogram till tillsynsmyndigheten för beslut om fastställelse. I detta beslut regleras kontrollfrågorna för verksamheten utöver vad som i övrigt framgår av tillståndsbeslutet.

Klassificering av verksamheten

Verksamheten klassificeras enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd enligt SNI-kod (Svensk Näringsgrensindelning) punkt -k1, dvs hantering av mer än 50 000 ton per år olje-produkter eller kemiska produkter som kan orsaka skada på människors hälsa eller miljön.

Ärendets handläggning

Tidigt samråd har skett enligt 6 kap. miljöbalken om verksamhetens inverkan på omgivningen. Länsstyrelsen har den 15 april 2003 beslutat att den planerade verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Ansökan med miljökonsekvensbeskrivning kom in till Länsstyrelsen den 1 juli 2003. Ansökan har efter komplettering kungjorts i ortstidningarna och har remitterats till Naturvårdsverket, GRYAAB, Härryda kommun, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt Kungsbackaåns vattenvårdsförbund. Svar har kommit in från samtliga. I övrigt har inga synpunkter framförts till Länsstyrelsen. Sökanden har fått tillfälle att kommentera dessa yttranden.

Länsstyrelsen har den 28 januari 2004 skrivit ett yttrande med förslag till beslut. Detta har sänts för synpunkter till sökanden och övriga parter. Synpunkter har kommit in från sökanden.

Sökandens beskrivning av verksamheten

Företagets affärsidé är att tillhandahålla och förse flygplanen vid Göteborg-Landvetter flygplats med flygbränsle.

GFC bedriver en drivmedelsdepå för flygbränsle. Depån har begränsad lagringskapacitet. Som mest kan på platsen finnas maximalt 1700 ton flygbränsle. I liten utsträckning lagras även bränsle för de egna fordon som nyttjas på platsen. Distributionen av flygbränsle sker med hjälp av ett mindre antal tankfordon. Dessutom nyttjas även servicebilar inom verksamheten. Till verksamheten är även knuten en servicelokal för underhåll och service av de egna fordonen, där även ett mindre antal tvättar årligen utförs.

Verksamheten har bedrivits på platsen sedan drygt 25 år och under hela tiden med samma designkapacitet, motsvarande en årlig omsättning på ca 200 000 ton flygbränsle.

Verksamheten ingår, alltsedan flygplatsen togs i drift, i det av Koncessionsnämnden 1976-11-23 givna tillståndsbeslutet för den samlade flygplatsens aktiviteter. Genom denna ansökan söker verksamhetsutövaren för den aktuella anläggningen, GFC, om ett separat tillstånd för den egna verksamheten.

Miljökonsekvensbeskrivningen

I drivmedelsdepån finns fem cisterner inom en invallning vilken rymmer 930 m³. Cisternerna har volymerna 800, 800, 50, 50 och 10 m³. De större cisternerna används för flygbränsle och den minsta för diesel för de egna fordonen. Sammantaget kan den maximala lagringsvolymen, inräknat verksamhetens alla tankfordon fulltankade, som mest bli i storleksordningen 2000 m³, eller motsvarande mindre än 1700 ton. Den normalt faktiskt lagrade volymen ligger på ungefär halva denna nivå. Den på platsen, vid ett och samma tillfälle, maximalt hanterade mängden bränsle understiger såväl den övre som den undre kravnivån enligt den s.k. Seveso-lagstiftningen avseende storskalig kemikaliehantering.

Nollalternativet innebär att fortsätta att utnyttja det tillstånd som gäller för flygplatsen som helhet. Ett separat tillstånd för GFC tydliggör sakförhållandena för verksamheten och bolagets ansvar som verksamhetsutövare. En ändrad lokalisering inom flygplatsen anses inte motiverad. Dels är bolaget beroende av Luftfartsverkets kommando, och hittills inte preciserade, planer för utbyggnad av flygplatsen och dels är kostnaderna för de möjliga miljövinster inte skälliga.

Utsläpp till luft

Transporterna till drivmedelsdepån består av ca 5000 lastbilar med flygbränsle per år. Transporterna sker från Skarviksanläggningen i Göteborgs oljehamn, en sträcka tur och retur på ca 75 km. GFC ansvarar inte för lastbilsflottan. Översiktligt beräknas utsläppen från transporterna vara knappt 5 ton NO_x och ca 500 ton CO₂ per år. Utsläppet av svaveloxider beräknas till några kg årligen. Utsläppen från de interna transporterna inklusive pumpningsaktiviteter beräknas till ca 5 ton NO_x och 250 ton CO₂ per år.

Utsläppen av VOC från anläggningen beräknas till 2-3 ton per år. Återföringsanläggning för utsläppen från cisternerna bedöms oskälig med tanke på utsläppsmängder och kostnader.

Utsläpp till vatten

Vid tvätt av fordon åtgår maximalt 100 m³ vatten per år med ett momentant flöde motsvarande 1 m³/h. Tvättvattnet leds till en spolgrop och därefter till en separat oljeavskiljare med en kapacitet motsvarande 3 m³/h. Avskiljaren är ansluten till flygplatsens spillvattennät.

Dagvatten från uppställningsplatserna för tankbilarna, spillplattformarna vid lastnings- och lossningsplatserna samt utloppet från strypfläns kopplad till invallningen runt de fyra stora cisternerna leds till en nyinstallerad oljeavskiljare. Avskiljaren är försedd med ett koalescensfilter och ett mekaniskt nödstopp. Avskiljaren har en nominell kapacitet på 30 liter/sekund, och det sammanlagda beräknade dimensionerande flödet är 26 liter/sekund. Oljeavskiljaren är ansluten till flygplatsens dagvattennät. Invallningen töms manuellt efter regn.

Buller

Buller från verksamheten är försumbart i förhållande till buller från flygplanen.

Kemikalier

Använda kemikalier är redovisade med varuinformationsblad. Kemikalier, förutom bränsle, lagras i den egna verkstaden.

Avfall

Verksamheten alstrar små mängder avfall. Totala mängden farligt avfall är ca 10 m³, vari ingår vatten från oljeavskiljare och spolgropar.

Riskbedömning

En riskbedömning har genomförts och redovisats i en rapport. Sannolikheten för spill från flygbränslebil i depån är relativt sett hög, men konsekvenserna bedöms vara marginella. Vid en brand i cisternerna bedöms 36 m³ släckvatten erhållas under 30 minuters insats. Sannolikt kan betydande delar av denna mängd innehållas inom invallningen och i övrigt kunna omhändertas av oljeavskiljaren.

Hushållning med naturresurser

- Förbrukning av bränsle för egna transporter: maximalt ca 100 m³ fossila bränslen.
- Vattenförbrukning: maximalt ca 500 m³
- Fjärrvärme: Maximalt ca 0,2 GWh. Erhålls från Luftfartsverkets panncentral.
- El: Maximalt ca 0,2 GWh.

Miljö kvalitetsnormer

Verksamheten bidrar inte till något överskridande av någon miljö kvalitetsnorm.

Yttraenden

Naturvårdsverket har meddelat att de avstår från att yttra sig.

GRYAAB har inget att invända mot att verksamheten bedrivs enligt ansökan.

Härnäs kommun, miljö- och hälsoskyddskontoret anser att de kompletteringar som gjorts är tillräckliga och tillstyrker ansökan om tillstånd för verksamheten under förutsättning att verksamheten bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av ansökan och övriga handlingar i ärendet.

Kungsbackaåns vattenvårdsförbund framför sammanfattningsvis att allt vatten som avleds till recipienten bör passera oljeavskiljare av tillräcklig storlek och som är försedd med larm och provtagningsmöjlighet. I kontrollprogrammet bör ingå fortlöpande provtagning av utgående dagvatten med ana-

lys av adekvata parametrar, såsom t ex oljerester/kolväten. Försäkrings-
skydd till skäligt belopp för täckande av kostnader för miljöskador vid even-
tuella missöden bör finnas. Verksamhetsutövaren bör överväga medlemskap
i Kungsbackaåns Vattenvårdsförbund.

Sökandens bemötande

Bolaget konstaterar huvudsakligen att remissinstanserna inte motsätter sig
tillstånd till verksamheten.

Länsstyrelsens yttrande

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljökonsekvensbeskrivningen bedöms uppfylla kraven enligt 6 kap. miljö-
balken på vad en sådan beskrivning skall innehålla. Den identifierar och
beskriver de för prövningen relevanta effekterna av verksamheten och möj-
liggör efter gjorda kompletteringar en samlad bedömning av verksamhetens
effekter på människors hälsa och miljö. Miljökonsekvensbeskrivningen kan
därför godkännas.

Lokaliseringen

Den planerade verksamheten är förenlig med kommunens översiktsplan.
Verksamheten innebär inte risk för påtaglig skada på riksintresset för kom-
munikationer eller något riksintresse för naturvård eller annat ändamål.
Verksamheten kan även anses vara förenlig med en från allmän synpunkt
lämplig användning av mark och vatten.

Verksamhet strider inte mot gällande detaljplan för området. Med de
skyddsåtgärder som bolaget föreslagit samt med de ytterligare villkor som
föreskrivs, innebär den plats som valts för verksamheten att ändamålet kan
uppnås med minsta intrång och olägenheter för människors hälsa och miljö.

Med hänsyn till kraven på en lämplig lokalisering finns det därför inga hin-
der för tillstånd till verksamheten.

Motivering av villkor

Utsläpp till luft

Utsläppet av kväveoxider från de externa och interna transporterna är i
samma storleksordning, vardera 5 ton per år, medan utsläppet av koldioxid
är dubbelt så stort från de externa transporterna som från de interna. Läns-
styrelsen anser det därför motiverat att ställa krav på att bolaget årligen skall
visa vilka åtgärder som vidtas för att minimera miljöeffekterna av transpor-
terna.

Utsläpp till vatten

Det finns risk för utsläpp av olja till vatten på grund av mindre spill, olyckor vid tankning eller större haverier av cisterner. Det är därför viktigt att säkerställa att eventuella utsläpp kan tas omhand av oljeavskiljare och lednings-system såväl vid drift som vid olyckor.

För att säkerställa oljeavskiljarnas funktion anges ett villkor om riktvärde för oljehalt i vattnet. I kontrollprogrammet skall anges mätfrekvens och mätmetod.

De övriga villkoren i beslutet har bestämts enligt vad som vanligen gäller för andra likartade verksamheter.

Övrigt

Verksamheten har under lång tid bedrivits på platsen med huvudsakligen samma utformning och omfattning som den som ansökan avser. Åtgärder har nyligen vidtagits för att minska risken för vattenförorening. Tvättanläggningen uppfyller inte Naturvårdsverkets krav, men är av så begränsad omfattning att det inte bedöms skäligt att kräva åtgärder på nuvarande plats. Vid en eventuell framtida flyttning av verksamheten inom flygplatsens område har bolaget aviserat att en ny tillståndsprövning kommer att göras. Särskilda villkor för buller har inte bedömts nödvändiga, eftersom det inte finns några bostäder i närområdet och bullret från flygplanen är dimensionerande för området. Eftersom cisternerna står inom en tillräckligt stor invallning och tankfordonen står uppställda inom område med avrinning till oljeavskiljare föreslås inte särskilda villkor för detta.

Inkomna synpunkter på Länsstyrelsens yttrande

Gothenburg Fuelling Company har inkommit med ett yttrande. Bolaget anser att Länsstyrelsens förslag till beslut i sina huvuddrag är godtagbart, men vill anföra följande avseende de olika särskilda villkor som Länsstyrelsen föreslår.

4. Bolaget vill förtydliga att bolaget, för de små kvantiteter som det årligen är fråga om, generellt sett inte har möjligt att få fram ytterligare uppgifter utöver vad som finns tillgängligt i de av leverantören framtagna varuinformations/säkerhetsdatablader. Den sista meningen i villkoret bör därför ändringen strykas alternativt ordet "skall" utbytas mot "bör om praktiskt möjligt".

7-8. Uppkomsten av avfall, såväl som energiförbrukningen, är mycket liten vid verksamheten. Bolaget strävar naturligtvis efter att om möjligt reducera omfattningen i båda fall, inte minst eftersom det utgör en tillkommande kostnad för verksamheten. Bolaget anser därför inte att det är motiverat med särskilda villkor av föreslagen art, och det inte minst eftersom kraven redan följer av bland annat miljöbalkens 2 kap 5 §. Villkoren bör därför tas bort ur beslutet.

11. Bolaget ingav så sent som 2002-12-22 till Länsstyrelsen en anmälan om förbättringar av systemen för dag- och spillvatten vid anläggningen. I beslutet 2003-01-28 avseende bolagets anmälan konstaterade Länsstyrelsen att det fanns behov av en förändring av bland annat oljeavskiljarna och godtog den av bolaget ingivna handlingsplanen, ifråga om vilka åtgärder som skulle vidtas.

Under sommar och höst 2003 vidtog bolaget åtgärderna enligt handlingsplanen d v s installerade och tog i drift en ny stor oljeavskiljare inklusive nödvändiga ledningsdragningar för omhändertagande av dagvattnet. Samtidigt frikopplades den äldre befintliga oljeavskiljaren för att enbart betjäna de mindre vattenmängder som avleds från tvätt och verkstad. Utgående vatten från denna oljeavskiljare leds till spillvattennätet. För att nå halter om 5 mg/l skulle ett utbyte till annan utrustning krävas, vilket vid en installation av en oljeavskiljare enligt nivån "klass I" eller bättre skulle medföra tillkommande kostnader på minst ett par hundra tusen kronor. Bolaget anser att en sådan åtgärd i sammanhanget är helt oskälig.

Bolaget menar att Länsstyrelsens krav att dag- och respektive spillvatten skall passera oljeavskiljare före det att det släpps ut är helt acceptabelt, vilket bolaget också uttryckt tidigare i ärendet och även tidigare genom den anmälan som gavs in 2002. Bolaget menar vidare att de åtgärder som gjorts enligt den i ärendet tidigare redovisade anmälan skall anses som tillräckliga ifråga om insatser för att reducera utsläppet till vatten, och det inte minst eftersom Länsstyrelsen nyligen, i sitt beslut 2003-01-28, inte hade några invändningar av nu aktuellt slag. De utsläpp till vatten som det i sammanhanget är fråga om får dessutom anses som så små att några ytterligare krav, utöver att uppkommet dag- respektive spillvatten skall ledas via separata oljeavskiljare, inte är rimliga att ställa.

Bolaget anser därför att det särskilda villkoret 11 skall strykas, alternativt att villkoret skall uttryckas som att "halterna skall hållas på en så låg nivå som praktiskt är möjligt med befintliga oljeavskiljare" eller motsvarande.

Skälen för miljöprövningsdelegationens beslut

Bolaget har haft synpunkter på villkor 4 angående kravet att information skall lämnas när nya kemikalier skall börja användas. Informationen skall innehålla uppgifter om kemikaliernas miljöegenskaper. Detta innebär i praktiken att den information som finns på varuinformations- eller säkerhetsdatabladen i normala fall är tillräcklig för tillsynsmyndigheten att göra en bedömning av kemikaliernas farlighet ur miljösynpunkt. Miljöprövningsdelegationen ändrar därför endast villkoret på så sätt att det tydliggörs att det i sista meningen är fråga om en exemplifiering av de miljöegenskaper som skall framgå.

Vad gäller villkoren 7 och 8 anser miljöprövningsdelegationen att de skall kvarstå. Även om kraven kan anses följa av bl a 2 kap 5 § miljöbalken med-

för dessa villkor att eventuella åtgärder och resultat av dessa årligen skall redovisas i miljörapporten.

Miljöprövningsdelegationen anser avslutningsvis att bolaget har fog för invändningen vad gäller kravet avseende innehållet av opolära alifatiska kolväten efter oljeavskiljare. Det aktuella villkoret tas därför bort. Kravet på att oljeavskiljare skall finnas både vad gäller vatten från aktiviteter i serviceverkstaden och avrinning av dagvatten kvarstår dock. Miljöprövningsdelegationen anser att utgående oljehalter skall hållas på en så låg nivå som praktiskt är möjligt. Den under hösten 2003 installerade nya oljeavskiljaren för dagvattnet är konstruerad för att 5 mg/l skall kunna underskridas. När den gamla oljeavskiljaren för flöden från serviceverkstaden ersätts med en ny bör även den vara konstruerad så att halten opolära alifatiska kolväten normalt underskrider 5 mg/l. Oljeavskiljarnas drift och skötsel kontrolleras genom egenkontrollen och kontrollprogrammet.

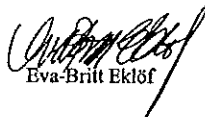
Miljöprövningsdelegationen anser sammanfattningsvis att verksamheten, om föreskrivna villkor iakttas, går att förena med målen för miljöbalken och de allmänna hänsynsreglerna samt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna. Tillstånd skall därför lämnas för verksamheten.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas till Miljödomstolen, se bilaga, (formulär nr O 25).

Ärendet har beretts av Kerstin Harvenberg, miljöskyddsenheten, som varit beslutande i Länsstyrelsens yttrande.

Miljöprövningsdelegationens beslut har fattats av ordföranden Eva-Britt Eklöf och miljösakkunnig Peter Fabó.

Eva-Britt Eklöf

Peter Fabó

Bilaga

Beslut om kungörelsedelgivning och hur man överklagar

Naturvårdsverket
Kommunens nämnd för miljöskydd
GRYAAB
Kungsbackaåns vattenvårdsförbund
Räddningstjänsten Storgöteborg
Luftfartsverket
Kommunkansliet i Härryda kommun
MPD 3 ex
Kerstin Harvenberg
Expeditionen

Kungörelsedelgivning

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 16 § delgivningslagen (1970:428) att delgivning av detta beslut skall ske genom kungörelse. Kungörelsen skall inom 10 dagar härfter införas i ortstidning.

Beslutet hålls tillgängligt hos Länsstyrelsens miljöskyddsenhet, (adressen framgår av beslutet) och hos kommunkansliet i berörd kommun.

Delgivning anses ha skett på tionde dagen efter dagen för detta beslut, under förutsättning att kungörelsen inom den tiden införts i aktuella tidningar.

Hur man överklagar Länsstyrelsens beslut

Var skall beslutet överklagas?

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos Miljödomstolen. Överklagandet skall dock skickas till Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Adressen framgår av beslutet.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar länsstyrelsen överklagandet och handlingarna i ärendet till Vänersborgs tingsrätt, miljödomstolen.

När skall beslutet senast överklagas?

Överklagandet skall ha kommit in till länsstyrelsen senast den 15 april 2004.

Vad skall överklagandet innehålla?

Överklagandet skall vara skriftligt och undertecknat.

I skrivelsen skall Ni ange

- Ert namn, adress, personnummer/ organisationsnummer och telefonnummer,
- vilket beslut Ni överklagar t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer samt

- hur Ni anser att Länsstyrelsens beslut skall ändras och varför det skall ändras.

Om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress, och telefonnummer.

**Coor
Göteborg-Landvetter flygplats
Härryda kommun**

ÅRSRAPPORT
GÖTEBORG-LANDVETTER FLYGPLATS
GÄLLANDE ÅR 2013

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Fastighetsägare: Swedavia AB
Postadress: Göteborg-Landvetter Airport
438 80 LANDVETTER
Organisationsnummer: (902001-7720 fd SAS)
Platsnamn: (SAS Hangar Landvetter flygplats)
Kontaktperson: Hasse Jerneklo
Besöksadress: Göteborg-Landvetter flygplats
Postadress: Coor Service Management AB
Box 2013
438 11 LANDVETTER
Telefonnummer: 08-553 95 424

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelsen
Miljöskyddsenheten Västra Götaland
031-60 50 17
Handläggare: Kerstin Harvenberg

Kommun där verksamhet bedrivs: Härryda
Län där verksamhet bedrivs: Västra Götalands län

Beslut enligt miljöbalken

Länsstyrelsen i Västra Götaland har i föreläggande (beslut Dnr 555-48561-2000, daterat 2003-06-27), meddelat att utgående spillvatten från SAS hangarer på Göteborg-Landvetter flygplats skall renas så att följande utsläppshalter som riktvärden inte överskrids:

Parameter	Koncentration	
Kadmium (Cd)	1	µg/l
Bly (Pb)	0,05	mg/l
Koppar (Cu)	0,2	mg/l
Krom (Cr)	0,05	mg/l
Nickel (Ni)	0,05	mg/l
Zink (Zn)	0,2	mg/l
Opolära alifatiska kolväten/ oljeindex	5	mg/l

Anläggningen togs i drift 2005-03-02.

ÅRSRAPPORT

I enlighet med kontrollprogram skall årsrapport upprättas och vara inlämnad till tillsynsmyndigheten och GRYAAB senast den 31 mars året efter det år rapporten avser. De uppgifter som ska rapporteras är:

- behandlade avloppsvattenmängder under året
- utsläppta halter och mängder av analyserade parametrar under året
- driftstörningar, haverier eller andra onormala förhållanden som inträffat, samt vidtagna åtgärder och redogörelse av identifierade eller antagna orsaker
- eventuella ändringar av verksamheten, driftsätt, rutiner, arbetsmoment m.m.
- uppkomna mängder (lagrat och avyttrat) farligt avfall samt övrigt avfall
- kemikalieförbrukning samt eventuella ändringar i användning

SKURVÄTSKEHANTERING

Sesab (040-680 69 50) har sedan 2012 uppdraget att ombesörja golvrengöring. Golvskurningar som sker i SAS hangar samt SAS Cargo:s lokaler, och vätskorna behandlas i vår reningsanläggning. Vätskorna från TNT/DHL hanteras ej i vår regi. Liksom tidigare gäller att golvskurningarna sker utan tvättkemikalier (skurning endast med vatten).

Behandlingen utförs satsvist (efter sedimentering) med samma steg och kemikalier som i genomströmningsanläggningen. Dock med skillnaden att fällningskemikalierna kan doseras i varierad mängd efter behov och visuella iakttagelser. Vid varje sats behandlas ca 1000 l vätska och antalet behandlingar under 2013 och föregående år uppgick till:

Antal satser/ år	2013	2012	2011
å 1000 l	7	8	7

Vid behandling uttas numera alltid prover av omblandad vätska före, samt klarfas efter behandling. Vid behandlingen journalförs datum, vätska, utförda delsteg och använda kemikaliemängder. Prover för varje "öronmärkt" behandling före/efter sparas en viss tid, för senare spårbarhet vid eventuella avvikelser i månadsprover. Efter varje behandling dräneras hela vätskevolymen till slamlager för gemensam avvattnning med övrigt slam.

PROVTAGNINGAR

Provtagningar enligt kontrollprogram har genomförts löpande under året. Därutöver har ökade analyser fortsatt för att snabbare kunna identifiera eventuella störningar.

Under hela året var tvättverksamheten låg. För hela året gäller att provperioderna slogs ihop till flera-månadersprover.

KEMIKALIEFÖRBRUKNING

Nedan anges ungefärliga förbrukade mängder per år.

Produkt	Lever- antör	2013	2012	2011
		ca förbr	ca förbr	ca förbr
Järnsulfat (l)	Kemira	550	410	1050
Svavelsyra, 37% (l)	Univare	600	1050	700
Natriumhydroxid, 25% (l)	Brenntag	720	770	1900
Polymer/M 919 (kg)	CIBA	0,3	0,3	0,7

Säkerhetsdatablad finns inom verksamheten. Om ytterligare information om produkter/kemikalier önskas tillstår vi gärna myndigheten detta. Inga nya kemikalier har börjat användas under året.

AVFALL

Nedan anges ungefärlig uppkommen mängd farligt avfall och avfall.

Redan angående angörande av föroreningar från hantering av avfall							
Typ / EWC-kod	TR ₍₂₎	M/O ₍₂₎	2013 Hantering ⁽³⁾			2012	2011
Metallhydroxidslam /	R	-	0	kg	A	0	10000
			Ca 2500	l	S	Ca 2000	Ca 400
Spillolja /	-	-	0	l	S	0	0
Slam ₍₁₎ /	R	-	0	m ³	A	4,2	0

Not

(TR) Transportör

(M/O) Mottagare/omhändertagande

(1) Olje- och tungmetallhaltigt, sand/slam, hangarens golvrännor eller bassänger i reningen

(2) F: Flygplatsens Miljöstation; E: egen regi; R: Ragn-Sells

(3) Hantering - S: samlats/lagrats under året för senare avyttring; A: avyttrats

FÖRÄNDRINGAR AV VERKSAMHETEN

I hangarerna bedriver följande externa bolag/aktörer verksamhet som genererar avloppsvatten till reningsanläggningen:

TuiFly Nordic	Flygbolag (f.d. Britannia)
SAS Maintenance	STS (SAS Tecnical Services, flygservice)
	SGS (SAS Ground Servcies, fordon mm)
GOT ² echnics AB	Maintenance externa flygplan
Sesab	Skurmaskinstömningar

Variationer av flygplan i bolagens flottor har medfört variationer i förekommande typer av tvättar. Därutöver har inga nämnvärda förändringar skett.

Produktion

Inga sammanställningar av produktionsuppgifter utförs.

Coor har i förebyggande syfte, trots relativt stabila utsläppsresultat, som försiktighetsmått fortsatt med expressanalyser.

OAVSIKTLIGA UTSLÄPP/DRIFTSTÖRNINGAR

Under året har inga oavsiktliga utsläpp skett. Inga anmärkningsvärda driftstörningar har förekommit.

UTSLÄPP

Resultaten från utsläppskontrollen framgår av bilaga.

Jämfört med föregående år har produktionen även år 2013 varit låg, räknat som inkommande behandlad vattenmängd.

Även årets resultat visar att insatserna mot tidigare förhöjda nickelvärden fortsatt varit ändamålsenliga. Villkor överskreds aldrig och reduktionsgraden har varit stabil under 2013.

Inkommande halter har som högst uppgått till:

År	2013	2012	2011
Kadmium µg/l	38	53	43

Maxvärdet 2013 förekom endast vid ett tillfälle (månadsprov), medan maxvärdet för övriga perioder uppgick till 28 µg/l.

Nedan redovisas mängder och erhållna reduktionsgrader för aktuella föroreningar:

	2013			2012			2011		
	Ink (g)	Utg (g)	Red %	Ink (g)	Utg (g)	Red %	Ink (g)	Utg (g)	Red %
Kadmium:	4,1	0,05	98,8	5,2	0,07	98,6	8	0,11	98,6
Bly:	3,9	<0,06	>98,5	6	<0,05	>99,1	7	<0,15	>98,0
Koppar:	50	0,52	99,0	48	0,51	98,9	48	0,6	98,8
Krom:	2,1	0,14	93	2,4	<0,11	>95	5,1	<0,38	>93
Nickel:	7	2,5	64	8	0,7	67	16	7	54
Zink:	121	<1,1	99,1	123	0,8	99,4	168	<1,3	>99,2
Ink-m ³	158			164			427		

Under året har oljebelastningen liksom halterna bly varit något lägre, medan inkommande zink- och kopparhalter fortsatt är förhöjda mot tidigare år.

Förhöjda värden medförde dock inga negativa effekter avseende behandlingen. Mycket goda föroreningsreduktioner uppvisas överlag.

Utsläppsvillkoret för kadmium innehålls vid samtliga tillfällen. Därutöver har samtliga övriga villkor vid samtliga tillfällen innehållits hela året med god eller mycket god marginal.

Landvetter den 14 mars 2014

Peter Henriksson

Coor Service Management AB

BEDÖMNINGSMALL FÖR ANSÖKAN OM KEMISK PRODUKT

Innehåll

1	BAKGRUND	1
2	OBLIGATORISKT UNDERLAG FÖR ANSÖKAN	2
3	KEMIKALIEGRUPPENS BEDÖMNING	3
4	KEMIKALIEGRUPPENS ANTECKNINGAR	5
4.1	Kontroll mot databaser och villkor	5
4.2	Miljöbedömning	6
4.2.1	Miljöfara	6
4.2.2	Ekotoxikologiska uppgifter i övrigt	6
4.2.3	Motivering av avslag eller förbehåll	6
4.3	Arbetsmiljöbedömning	7
4.3.1	Hälsofaror och fysikaliska faror för hela produkten.	7
4.3.2	Uppgifter i övrigt	7
4.3.3	Motivering av avslag eller förbehåll	8
5	ÖVRIG INFORMATION	8

1 BAKGRUND

Innan en ny kemisk produkt får tas i bruk inom Swedavia ska den bedömas utifrån arbetsmiljö- och yttre miljösynpunkt enligt mallen nedan.

Den närmaste chefen för den verksamhet där produkten ska användas är ansvarig för att skicka in en ansökan om bedömning till Swedavias kemikaliegrupp innan produkten köps in. Ansökan görs genom att fylla i formuläret Ansökan i kemikalieinformationssystemet, samt bifoga produktens aktuella säkerhetsdatablad.

Ofullständigt underlag returneras för komplettering.

2

OBLIGATORISKT UNDERLAG FÖR ANSÖKAN

Produktnamn på produkt som ska bedömas samt tillverkare:

Till vad ska produkten användas, var ska den användas och hur ska den användas?

Uppskattad årsförbrukning:

Uppskattad maximal förvaring:

Vald förpackningsstorlek:

Hur ska produkten förvaras? (beskriv utrymmet)

Ersätter den någon produkt? Vad är orsaken till att den ska tas in? Finns det alternativ?

Ansökande flygplats/avdelning och kontaktperson

Ansökningsdatum

3

KEMIKALIEGRUPPENS BEDÖMNING

Bedömningen avser följande kemiska produkt.

Produktnamn enligt säkerhetsdatablad:

SDB reviderat år:

Tillverkare:

- ☐ Användning inom Swedavia **tillstyrks**
☐ Användning inom Swedavia **tillstyrks** med följande förbehåll och anvisningar:

Riskbedömning enligt arbetsmiljölagen ska göras för produkten: ☐ Ja ☐ Nej

Är produkten/rester farligt avfall?

- ☐ Användning inom Swedavia **avstyrks** med följande motivering:

Datum, *Namn Namnsson1*
Swedavias Kemikaliegrupp

Datum, *Namn Namnsson2*
Swedavias Kemikaliegrupp

Datum, *Namn Namnsson3*
Swedavias Kemikaliegrupp

Datum, *Namn Namnsson4*
Swedavias Kemikaliegrupp

4 KEMIKALIEGRUPPENS ANTECKNINGAR**4.1 Kontroll mot databaser och villkor**

Kriterier	JA	NEJ	Om JA, CAS-nr	Om JA, ämne	Notering/orsak
Kandidatlistan					
Anmälningssplikt till ECHA					
PRIO-utfasningsämne					
Vattendirektivet					
Begränsningsdatabasen för användningsområdet					
Begränsningsdatabasen för annan användning					
PRIO-riskminskningsämne					
Flygplatsvillkor					
Anmälningssplikt till KEMI produktregister					
Märkningspliktig					
Bedöms ha stor syreförbrukande nedbrytning i recipient					

Om svaret är NEJ på alla frågor Tillstyrks produkten utan vidare bedömning.

Om svaret är JA på någon fråga ska produkten:

Bytas ut	Kandidatämne, Anmälning till ECHA, Utfasningsämne, Vattendirektivet, på Begränsningslistan för gällande användningsområde
Bedömas enligt mallen	På begränsningslistan inom ett annat användningsområde, PRIO-riskminskningsämne, flygplatsvillkor, anmälning till produktregistret, märkningspliktig, syreförbrukande nedbrytning

4.2 Miljöbedömning**4.2.1 Miljöfara**

Miljöfaror för hela produkten.

Fara	JA	Anledning
Miljö		

Källa:

SDB

Miljöfaror för varje ingående ämne.

CAS	Konc. %	R-fraser i text (gäller vid 100 % konc.)

Källa:

4.2.2 Ekotoxikologiska uppgifter i övrigt

Övriga data som har betydelse för bedömningen.

Ämnesnummer (CAS) och anledning.

--

Källa:

--

Är produkten eller rester av produkten farligt avfall?

--

Källa:

--

Bedömning av tänkbara miljörisker vid beskriven användning.

--

4.2.3 Motivering av avslag eller förbehåll

Ex. produkten får ej hällas i avloppet.

--

4.3**Arbetsmiljöbedömning**

4.3.1

Hälsofaror och fysikaliska faror för hela produkten.

Fara	JA	Anledning
Giftig		
Frätande		
Hälsofarlig ¹		
Skadlig ²		
Explosiv		
Brandfarlig		
Oxiderande		

SDB

Hälsofaror och fysikaliska faror för varje ingående ämne

CAS	Konc. %	R-fraser i text (gäller vid 100 % konc.)

Källa:

4.3.2

Uppgifter i övrigt

Produktens övriga hälsopåverkande och fysikaliska egenskaper.

Källa:

Tex. Uttorkande.

Gränsvärden³ och andra lagkrav.Källa⁴:Exponeringstid:
NGV= max 8 h
TGV= 5-15 min
KTV= max 15 min

CAS	Gränsvärde/lagkrav

Troliga exponeringsvägar.

Källa:

	JA	Notering
Hudkontakt		
Ögonkontakt		
Inandning		
Förtäring		

SDB

¹ CMR, allergi, kemisk lunginflammation eller annan allvarlig skada.² Skadlig vid inandning, hudkontakt eller förtäring, irriterande eller narkosverkande.³ Nivågränsvärde, Takgränsvärde och Korttidsgränsvärde för luftföroreningar.⁴ Hårdplaster, Medicinska kontroller, Hygieniska gränsvärden, Arbetsmiljörisker, Förebyggande av allvarliga kemikalieolyckor, Utredning pga. CMR enligt AFS 2011:19 § 38.

Skyddsutrustning/krav på omgivningen:

Källa:

T.ex Används bara i väl ventilerat utrymme.
T.ex Skyddsglasögon vid risk för ögonstänk
T.ex Viktigt tvätta händer direkt efter användning

Bedömning av tänkbara ohälsoeffekter vid beskriven användning.

T.ex. hosta och irriterade luftvägar
T.ex. torr hud och risk för eksem

4.3.3

Motivering av avslag eller förbehåll

5

ÖVRIG INFORMATION

RUTIN FÖR BEDÖMNING AV KEMISK PRODUKT UR MILJÖ- OCH HÄLSOSYNPUNKT

Innehåll

1	SYFTE OCH OMFATTNING	2
2	ANSVAR.....	2
2.1	Formellt ansvar	2
2.2	Praktiskt ansvar	2
3	INSTRUKTION.....	2
3.1	Definitioner	2
3.2	Kemiska produkter som ska bedömas	2
3.3	Bedömningsmetodik.....	3
3.3.1	Säkerhetsdatablad	3
3.3.2	Svår bedömning	3
3.4	Bedömningsutlåtande	3
3.5	Kommunikation av bedömningsutlåtande	4
3.5.1	Svarstid	4
3.5.2	Registrering.....	4
3.6	Översiktlig bedömning	5
3.6.1	Översiktlig bedömningstabell	5
3.6.2	Kandidatlistan	6
3.6.3	Anmälningssplikt till ECHA	6
3.6.4	Begränsningsdatabasen för det aktuella användningsområdet, PRIO- utfasningsämne eller Vattendirektivet	6
3.6.5	PRIO-riskminskningsämnen eller Begränsningsdatabasen gällande ett annat användningsområde.....	6
3.6.6	Flygplatsvillkor	7
3.6.7	Anmälningssplikt till KEMI produktregistret.....	7
3.6.8	Märkningspliktig produkt och syreförbrukande nedbrytning	7
3.7	Utökad bedömning	8
3.7.1	Bedömning rörande yttre miljö	8
3.7.2	Bedömning rörande arbetsmiljö	8
4	STYRANDE DOKUMENT	9
BILAGA.....	10	
	Anvisning till "Bedömningsmall för ansökan om kemisk produkt".....	10

1 SYFTE OCH OMFATTNING

Syftet med bedömningen är:

- Att minimera Swedavias påverkan på miljön via utsläpp till luft, mark, vatten eller avfall
- Att minimera risken för negativ hälsopåverkan på Swedavias anställda samt passagerare och aktörer på Swedavias flygplatser
- Att säkerställa att Swedavia uppfyller gällande lagkrav inom miljö- och arbetsmiljölagstiftningen
- Att säkerställa att Swedavia lever upp till produktvalsprincipen

Rutinen omfattar kemikaliegruppens arbete med att bedöma kemiska produkter som används av Swedavias personal.

2 ANSVAR

2.1 Formellt ansvar

Resursansvaret för genomförandet av bedömningarna finns i rutinen för Swedavias kemikaliegrupp.

2.2 Praktiskt ansvar

Ansvar för bedömning ur yttre miljösynpunkt

Person i kemikaliegruppen med miljökompetens.

Ansvar för bedömning ur arbetsmiljösynpunkt

Person i kemikaliegruppen med arbetsmiljökompetens.

3 INSTRUKTION

3.1 Definitioner

Med kemisk produkt menas både rena kemiska ämnen och blandningar, i alla fysiska former (fast, flytande och gas).

3.2 Kemiska produkter som ska bedömas

Alla nya kemiska produkter som avses användas av Swedavias personal på någon av Swedavias flygplatser ska anmälas till Swedavias kemikaliegrupp, via kemikalieinformationssystemet, för bedömning och utlåtande. Detta gäller även produkter som medföljer inköpt utrustning.

Befintliga kemiska produkter som inte tidigare har bedömts ska bedömas så snart som möjligt.

3.3 Bedömningsmetodik

Bedömningen delas upp i två steg.

Översiktlig bedömning

Först görs en översiktlig kontroll av produkten mot bestämda databaser och villkor. Detta delar upp produkterna i tre kategorier:

- Tillstyrks utan vidare bedömning: Produkter som inte innehåller något ämne som klassas som skadligt.
- Avstyrks: Produkter som inte klarar Swedavias grundläggande kriterier för kemiska produkter.
- Utökad bedömning: Produkter som behöver undersökas närmre.

Utökad bedömning

De produkter som inte kan till- eller avstyrkas i den översiktliga bedömningen studeras vidare i den utökade bedömningen med avseende på påverkan på yttre miljö och arbetsmiljö.

3.3.1 Säkerhetsdatablad

För att kunna genomföra bedömningen krävs ett säkerhetsdatablad (SDB) som är aktuellt. Om bladet är mer än tre (3) år gammalt, ska det undersökas om en nyare utgåva finns att tillgå. Om bladet inte uppfyller gällande kriterier ska ny utgåva efterfrågas. Om det inte finns ett korrekt ifyllt SDB att tillgå, hänskjuts ansökan om bedömning till Swedavia Kemikaliegrupp för beslut om vidare hantering av bedömningsförfrågan.

3.3.2 Svår bedömning

I de fall där en handläggare ställs inför särskilt svåra frågor kan handläggaren lyfta frågan om bedömning till kemikaliegruppen. Kemikaliegruppen diskuterar då frågan i grupp och fattar ett gemensamt beslut. Principiella frågeställningar diskuteras i kemikaliegruppen och hänskjuts sedan till miljöstyrgruppen för beslut.

3.4 Bedömningsutlåtande

Kemikaliegruppen upprättar ett skriftligt bedömningsutlåtande på sida 3 i bedömningsmallen. Bedömningen får någon av följande rubriker:

- ”Användning av produkten inom Swedavia tillstyrks”
- ”Användning av produkten inom Swedavia tillstyrks med följande förbehåll
- ”Användning av produkten inom Swedavia avstyrks”

Ett tillstyrkande för användning kan lämnas generellt eller med begränsningar.

Ett tillstyrkande gäller för hela Swedavia, om inte förbehåll i tillstyrkandet anger annat.

I det fall användandet av en produkt genom förbehåll har begränsats till en specifik avdelning, kan en annan avdelning med likartade behov sända in en egen förfrågan.

Förbehåll, begränsningar och avslag ska motiveras.

För tillstyrkta produkter markerar Kemikaliegruppen om en riskbedömning enligt arbetsmiljölagen ska genomföras. Detta markeras även i kemikalieregistret efter att ansökan godkänts. (Detta ska sedan signeras av närmaste chef på den ansökande avdelningen).

På sidan 3 noteras även om produkten eller rester av den utgör farligt avfall.

3.5 Kommunikation av bedömningsutlåtande

3.5.1 Svarstid

Kemikaliegruppen ska inom tio (10) arbetsdagar efter det att en ansökan har kommit in lämna ett utlåtande till sökanden. Om detta inte är möjligt att uppfylla ska ett annat svarsdatum anges.

3.5.2 Registrering

Kemikaliegruppen svarar den sökande genom att godkänna eller avslå ansökan i kemikalieregistret. När en ansökan godkänns läggs produkten automatiskt till på den ansökande avdelningens kemikalielista. Kemikaliegruppen ska också registrera användningsområdet, ställer in rätt färg på trafikljuset och kopplar bedömningsdokumentet till produkten.

Utlåtandet sänds till ansökande enhet och diarieförd kopia med eget dokumentnummer sparas.

3.6 Översiktlig bedömning

3.6.1 Översiktlig bedömningstabell

Först kontrolleras produktens märkning, ingående ämnen och deras egenskaper mot listor och kriterier i tabellen. Om svaret är NEJ på alla frågor kan produkten tillstyrkas utan vidare bedömning.

Lista/kriterier	JA	NEJ	Om JA, CAS-nr	Om JA, ämne	Notering/orsak
Kandidatlistan					Förbud inom Swedavia
Anmälningsskyldighet till ECHA					Ska ej tas in
PRIO-utfasningsämne					Ska ej tas in
Vattendirektivet					Ska ej tas in
Begränsningsdatabasen för användningen					Ska ej tas in
Begränsningsdatabasen för annan användningen					Undersök risk, Välj om möjligt annan
PRIO-riskminskningsämne					Undersök risk, Välj om möjligt annan
Flygplatsvillkor					Vilken flygplats
Anmälningsskyldighet till KEMI produktregister					
Märkningspliktig					
Bedöms ha stor syreförbrukande nedbrytning i recipient					

Om svaret är JA på någon fråga ska produkten:

Bytas ut	kandidatämne anmälning till ECHA utfasningsämne vattendirektivet på Begränsningslistan för gällande användningsområde
Bedömas enligt mallen	PRIO-riskminskningsämne på begränsningslistan inom ett annat användningsområde flygplatsvillkor anmälning till produktregistret märkningspliktig syreförbrukande nedbrytning

3.6.2 Kandidatlistan

Kemiska produkter som innehåller ämnen som finns upptagna på ECHAs Kandidatlista får ej tas i bruk inom Swedavia. Produkten ska avstyrkas.

3.6.3 Anmälningsskyldighet till ECHA

Kontrollera att det användningsområde som den ansökande enheten har angett finns med bland de användningsområden som finns för produkten på SDB (gäller för utökade SDB med exponeringsscenarior). Om Swedavia använder eller hanterar produkten på ett annat sätt än vad som anges i SDB behöver Swedavia göra ett eget exponeringsscenario för hanteringen och anmäla detta till ECHA.

Produkter med icke registrerat användningsområde ska inte tas i bruk inom Swedavia p.g.a. den kostnad det medför att ta fram ett exponeringsscenario. Produkten ska avstyrkas.

3.6.4 Begränsningsdatabasen för det aktuella användningsområdet, PRIO-utfasningsämne eller Vattendirektivet

Kemikaliegruppen ska avstyrka användning av produkter som innehåller:

- Ämnen som finns upptagna i Kemikalieinspektionens begränsningsdatabas för det aktuella användningsområdet.
- Ämnen som enligt kriterierna för Kemikalieinspektionens PRIO-guide klassas som "utfasningsämnen".
- Ämnen som finns upptagna på Vattendirektivets lista över prioriterade ämnen.

Den sökande ska istället uppmanas att söka alternativa produkter som inte innehåller det farliga ämnet i fråga.

Om alternativa produkter ej finns att uppbringa kan kemikaliegruppen utfärda ett tillstyrkande för användning med sådana förbehåll att produkten enbart får användas för det specifika ändamål som angivits i ansökan och med sådana säkerhetskrav att en spridning av eller exponering för produkten minimeras så långt möjligt.

Om produkten inte anses kunna användas utan risk för hälsa eller miljö, oavsett skyddsåtgärder, ska kemikaliegruppen avstyrka användning av produkten.

3.6.5 PRIO-riskminskningsämnen eller Begränsningsdatabasen gällande ett annat användningsområde.

Kemikaliegruppen ska analysera vilken egenskap som föranleder att produkten innehåller:

- Ämnen som enligt kriterierna för Kemikalieinspektionens PRIO-guide klassas som ”prioriterade riskminskningsämnen”
- Ämnen som finns upptagna i Kemikalieinspektionens begränsningsdatabas för annat än det aktuella användningsområdet.

Om det av sökanden beskrivna användningsområdet och användningssättet medför att produkten, utifrån vad ovan nämnda analys visar, kan användas utan risk för vare sig hälsa eller miljö, kan kemikaliegruppen tillstyrka att produkten används. Tillstyrkandet ska lämnas med förbehållet att produkten enbart får användas i enlighet med den beskrivning som givits i ansökan, alternativt med särskilt angivna begränsningar.

Om produkten, utifrån vad ovan nämnda analys visar, inte kan användas utan risk för hälsa eller miljö, ska kemikaliegruppen avstyrka användningen av produkten och istället uppmana sökanden att söka alternativa produkter som inte innehåller det farliga ämnet ifråga.

Om alternativa produkter ej finns att uppbringa kan kemikaliegruppen utfärda ett tillstyrkande för användning med sådana förbehåll att produkten enbart får användas för det specifika ändamål som angivits i ansökan och med sådana säkerhetskrav att en spridning av eller exponering för produkten minimeras så långt möjligt.

Om produkten inte anses kunna användas utan risk för hälsa eller miljö, oavsett skyddsåtgärder, ska kemikaliegruppen avstyrka användning av produkten.

3.6.6 Flygplatsvillkor

Produkten och dess innehåll ska kontrolleras mot en sammanställning över flygplatsernas miljövillkor gällande kemiska produkter. Om produkten kan användas utan att villkoren bryts görs en fullständig bedömning. Om produkten inte kan användas i enlighet med gällande villkor ska den avstyrkas från användning på de flygplatser där villkoret inte kan uppfyllas.

3.6.7 Anmälningsplikt till KEMI produktregistret

Om produkten köps in från utlandet i mer än 100kg/år behöver Swedavia anmäla importen till KEMIs produktregister. Detta kontrolleras genom att undersöka om leverantören finns i Sverige, enligt SDB.

3.6.8 Märkningspliktig produkt och syreförbrukande nedbrytning

Om en produkt är märkningspliktig ska en utökad bedömning göras. Utökad bedömning ska också göras om en icke märkningspliktig produkt innehåller ämnen som kan antas vara mycket syreförbrukande vid nedbrytning i recipienten.

3.7 Utökad bedömning

Gå igenom och svara på frågorna i punkt 4.2 Miljöbedömning och punkt 4.3 Arbetsmiljöbedömning i ”Bedömningsmall för ansökan om kemisk produkt”. Se bilagan till detta dokument för närmre anvisning.

3.7.1 Bedömning rörande yttre miljö

- Kontrollera produktens klassificering och riskfraser (R-fraser)/faroangivelser i SDB.
- Studera ingående ämnen, deras klassificering och R-fraser/faroangivelser i SDB.
- Om produkten eller ett ingående ämne klassificeras som miljöfarligt, söks anledningen till denna klassificering genom att studera punkt 12 i SDB och genom att kontrollera klassificeringen i förhållande till ämnets koncentration med hjälp av databasen Kemiska Ämnen på Prevents hemsida.
- Även ämnen som inte klassificeras som miljöfarliga kontrolleras med avseende på ekotoxikologiska data i databasen Kemiska Ämnen. Med ekotoxikologiska data menas nedbrytbarhet, bioackumulerbarhet och akut giftighet.
- En bedömning görs där de ingående ämnernas ekotoxikologiska egenskaper ställs mot det tänkta användningsområdet för produkten, förväntad förbrukning och utsläppsmedium.

Om det av sökanden beskrivna användningsområdet och användningssättet medför att produkten, utifrån vad ovan nämnda analys visar, kan användas utan risk för miljön, ska kemikaliegruppen lämna ett tillstyrkande av att produkten används. Tillstyrkandet kan lämnas med förbehållet att produkten enbart får användas i enlighet med den beskrivning som givits i ansökan, alternativt med särskilt angivna begränsningar.

3.7.2 Bedömning rörande arbetsmiljö

- Kontrollera produktens klassificering, riskfraser (R-fraser)/faroangivelser och S-fraser/skyddsangivelser i SDB.
- Studera ingående ämnen, deras klassificering och R-fraser/faroangivelser i SDB.
- Jämför ingående ämnens klassificering och R-fraser med produktens S-fraser, toxikologiska data och hanteringsanvisningar för att få en helhetsbedömning för fortsättningen
- Använd databasen Kemiska Ämnen för att:
 - Studera toxikologisk information för ingående ämnen i aktuell koncentration
 - Studera information om hälsofara för ingående ämnen i aktuell koncentration
 - Studera fysikaliska data för ingående ämnen i aktuell koncentration

- Studera skyddsåtgärder för ingående ämnen i aktuell koncentration
- Gör en samlad bedömning utifrån framtagna info i SDB och databas tillsammans med uppgifter om användningssätt och bedömda mängder
- Utifrån ingående ämnen, mängder och hantering avgörs vilka av nedan listade AFS som måste tas hänsyn till:
 - AFS 2011:19; *Kemiska arbetsmiljörisker*
 - AFS 2005:6; *Medicinska kontroller i arbetslivet*
 - AFS 2011:18; *Hygieniska gränsvärden och åtgärder mot luftföroreningar*
 - AFS 2005:18; *Härdplaster*
 - AFS 2005:19; *Förebyggande av allvarliga kemikalieolyckor*
- Bedöm om det behövs restriktioner i form av skyddsutrustning, skyddsåtgärder, lokalförhållanden, exponering eller hantering innan eventuellt tillstyrkande

4

STYRANDE DOKUMENT

- SFS 1998:808; Miljöbalken
- SFS 1998:901; Förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll
- AFS 2011:19; Kemiska arbetsmiljörisker
- KIFS 2008:2; Kemikalieinspektionens föreskrift om kemiska produkter och biotekniska organismer
- Kemikalieinspektionens Begränsningsdatabas
- Kemikalieinspektionens PRIO-guide
- Reach artikel 59, Kandidatlistan
- 2000/60/EG Ramdirektivet för vatten

BILAGA

Anvisning till ”Bedömningsmall för ansökan om kemisk produkt”

Miljö- och hälsobedömningen dokumenteras i dokumentet ”Bedömningsmall för ansökan om kemisk produkt”. Fyll i dokumentet genom att följa anvisningarna till dokumentets rubriker enligt nedan:

2. OBLIGATORISKT UNDERLAG FÖR ANSÖKAN

För över uppgifterna från ansökan via kemikalieregistret till mallen. Detta för att allt underlag ska finnas samlat.

3. KEMIKALIEGRUPPENS BEDÖMNING

Den här är ”sidan 3” och den fylls i sist. Här görs en sammanställning av bedömningen.

4. KEMIKALIEGRUPPENS ANTECKNINGAR

4.1 Kontroll mot databaser och villkor

Kontrollera ingående ämnen mot tabellens listor och deras kriterier.

4.2 Miljöbedömning

4.2.1 Miljöfara

Miljöfaror för hela produkten

Ange anledningen till varför en produkt är klassad som miljöfarlig, N.

Miljöfaror för varje ingående ämne

Ange om det finns några ingående ämnen som är klassade som miljöfarliga. Ange ämnets CAS-nr och i vilken koncentration ämnet ingår. Ange, i utskriven text, hur ämnet klassas som rent ämne (100 %). Detta för att en jämförelse ska vara möjlig med ämnen som inte är koncentrationsklassade.

4.2.2 Ekotoxikologiska uppgifter i övrigt

Övriga data som har betydelse för bedömningen

Ange om de ingående ämnena har egenskaper som t.ex. nedbrytbarhet, bioackumulerbarhet, akut giftighet eller annan egenskap som kan vara av betydelse för miljöbedömningen.

Är produkten eller rester av produkten farligt avfall?

Ange om oanvänd, använd eller någon del av användningen av produkten ger upphov till farligt avfall.

Bedömning av tänkbara miljörisker vid beskriven användning

Här beskrivs vilka miljöeffekter som kan tänkas uppkomma vid beskriven användning. Detta för att åskådliggöra den potentiella miljöfaran med produkten. Med detta som underlag kan förbehåll eller anvisningar för användning av produkten formuleras under punkt 4.2.3.

4.2.3 Motivering av avslag eller förbehåll

Motivera eventuell anledning för avstyrkande eller förbehåll. Detta anges även på sidan 3, Kemikaliegruppens bedömning.

4.3 Arbetsmiljöbedömning

4.3.1 Hälsoror och fysikaliska faror

Hälsoror och fysikaliska faror för hela produkten

Kryssa för i tabellen och ange anledningen om produkten har något av följande klassningar:

Giftig

Frätande

Hälsororlig

Skadlig

Explosiv

Brandfarlig

Oxiderande

Hälsoror och fysikaliska faror för varje ingående ämne

Ange om det finns några ingående ämnen som är klassade med hälsoror eller fysikaliska faror. Ange, i utskriven text, hur ämnet klassas som rent ämne (100 %). Detta för att en jämförelse ska vara möjlig med ämnen som inte är koncentrationsklassade.

4.3.2 Uppgifter i övrigt

Produktens övriga hälsopåverkande och fysikaliska egenskaper

T.ex. pH-värde, fysisk form, möjlighet att verka uttorkande eller orsaka halka.

Gränsvärden och andra lagkrav

Ange de gränsvärden som finns för varje ingående ämne samt om andra lagkrav gäller. T.ex. om det är krav på läkarundersökning.

Troliga exponeringsvägar

Ange här endast de sannolika exponeringsvägar som kan vara farliga.

Skyddsutrustning/krav på omgivningen

Denna information står oftast i SDB, men det kan finnas andra orsaker till att rekommendera skyddsutrustning. Det är krav som ställs på lokalen eller platsen där kemikalien används. Exempel på krav kan vara ögondusch, ventilation, kroppsdusch, invallning.

Om t.ex. kemikalien är en vätska och det är en stor förpackningsstorleken så finns det risk för slask. På grund av den risken kan skyddsglasögon och handskar rekommenderas.

Ett annat exempel är formiat som är hygroskopiskt (drar åt sig fukt) och används därför som banavisningmedel vintertid. Produkten är betraktad som helt ofarlig

och har därför ingen klassning. Kunskap om hur produkten hanteras hos Swedavia kan ändå innebära att vi har krav på vissa förbehåll t.ex. viss skyddsutrustning. Vid utläggning av formiat så packas formiatblandad snö och is under hjulhus och liknande på de fordon som används. Fordonen ska sedan spolas rena och har man inte en automatisk spolanläggning utan spolar av manuellt så får man denna formiatblandning på kläder och kropp. Den hygroskopiska effekten innebär att formiatet, trots avsaknad av klassning, verkar i detta fall uttorkande och irriterande på huden, antagligen beroende på den mängd och den frekvens som man utsätts för formiatet.

Bedömning av tänkbara ohälsoeffekter vid beskriven användning
Här anges vilka situationer som kan uppstå och bör undvikas när produkten används enligt beskrivning.

4.3.3 Motivering av avslag eller förbehåll

Motivera anledning för avslag eller förbehåll. Detta anges även på sidan 3, Kemikaliegruppens bedömning.

5. ÖVRIG INFORMATION

Här anges hur vi själva har resonerat när vi har utfört denna bedömning. Här noteras även särskilda fakta eller förhållanden som har påverkat bedömningen. Detta är våra egna minnesanteckningar.

RUTIN FÖR ARBETE MED KEMISKA PRODUKTER

Innehållsförteckning

1	SYFTE OCH OMFATTNING	2
1.1	Definitioner	2
2	ANSVAR.....	3
2.1	Formellt ansvar.....	3
2.2	Praktiskt ansvar	3
3	INSTRUKTION.....	3
3.1	Kemikalieinformationssystemet	3
3.2	Förvaring	4
3.3	Förvaring av brandfarliga och explosiva produkter	4
3.3.1	Förvaring av brandfarlig vätska i cistern	5
3.3.2	Förvaring av gasflaskor.....	5
3.4	Märkning	5
3.4.1	Säkerhetsdatablad, SDB.....	6
3.4.2	Skyddsblad.....	6
3.5	Kunskap om risker	7
3.6	Riskbedömning och undersökning	7
3.7	Utredning av behov av CMR-produkter	8
3.8	Val och godkännande av nya produkter	8
3.9	Substitution av redan godkända produkter	8
4	STYRANDE DOKUMENT	9
4.1	Övriga dokument.....	9

1 SYFTE OCH OMFATTNING

Denna rutin syftar till att val, förvaring och hantering av kemiska produkter uppfyller:

- Miljölagstiftningen
- Arbetsmiljölagstiftningen
- Miljöledningsstandarden ISO 14001
- Swedavias miljöpolicy och kemikaliemål

Denna rutin omfattar allt arbete med kemiska produkter som utförs av Swedavias personal.

1.1 Definitioner

Kemisk produkt betyder både rena kemiska ämnen och blandningar, i alla fysiska former (fast, flytande och gas).

Farlig kemisk produkt är en kemisk produkt som på grund av sina egenskaper kan medföra risk för människors hälsa eller miljön. Farliga kemiska produkter är märkta med farosymbol/faropiktogram, farokod/farobeteckning och eller riskfraser/faroangivelser vilket framgår av produktens säkerhetsdatablad avsnitt 2 eller 15.

Registrerad kemisk produkt är de produkter som ska tas upp i kemikalieregistret. Med registrerad kemisk produkt menas samtliga kemiska produkter med undantag av de specificerade produkttyperna vid de utpekade användningsområdena nedan. Om produkterna används på andra platser ska de tas upp i kemikalieregistret.

Produkttyp	Användningsområde
Handdiskmedel	Kök, pentry
Maskindiskmedel	Kök, pentry
Spolglans för diskmaskin	Kök, pentry
Diskmaskinsalt	Kök, pentry
Stålull	Kök, pentry
Handtvål, pumptvål	Kök, pentry, personaltoalett, personalhandfat
Duschtvål, duschkräm, Schampo, Balsam	Omlädningsrum
Handkräm (typ Atrix)	Omlädningsrum, kontor, personaltoalett
Tipp-ex	Kontor
Whiteboard- och överstrykningspennor	Kontor
Kopiatorpatroner	Kontor
Våtservetter för händer	Sjukvårdstavlor

Produkter som inte behöver tas upp i kemikalieregistret.

2 ANSVAR

2.1 Formellt ansvar

Närmaste chef för verksamheten där den kemiska produkten finns ansvarar för:
Hanteringen av kemiska produkter
Tillgänglighet till gällande säkerhetsdatablad
Säkerställande att berörd personal förstår kemikalieinformationen
Undersökning och riskbedömning¹
Tillhandahållning av skyddsutrustning
Läkarundersökningar och utbildningar
Val av kemiska produkter

2.2 Praktiskt ansvar

Den enskilde medarbetaren ansvarar för att följa de lagar och instruktioner som omfattar den kemiska produkten samt att använda utpekad skyddsutrustning.

Kemikaliesystemadministratör på avdelningen ansvarar för att kemikalieregistret hålls aktuellt.

Föreståndare brandfarlig vara ansvarar för produkterna ur ett brandskyddsperspektiv.

3 INSTRUKTION

3.1 Kemikalieinformationssystemet

Samtliga registrerade kemiska produkter som används eller förvaras av Swedavias personal ska finnas förtecknade i Swedavias databaserade kemikalieinformationssystem. Alla Swedavia-anställda har tillgång till systemet via intranätet.

Varje flygplats/avdelning ska ha en utsedd och dokumenterad kemikaliesystemadministratör. Inloggningsuppgifter för administrering i kemikalieinformationssystemet beställs av kemikaliegruppen.

Kemikaliesystemadministratören ska:

- inventera och avinventera produkter i systemet
- dokumentera produkternas årliga lager- och förbrukningsmängd
- dokumentera produkternas riskbedömningar

Flygplatsen/avdelningen ska inventera sina kemiska produkter minst en gång per år. Den 31 mars varje år ska kemikalieregistret vara uppdaterat.²

¹ Undersökningar kan t.ex. vara luftmätningar. Riskbedömning är det som tidigare kallades ”lokal riskbedömning” och gäller kemiska arbetsmiljörisker på avdelningen.

² Efter den 31 mars startar kemikaliegruppens arbete med substitution och dokumentation av Swedavias kemikalieanvändning

3.2 Förföring

Kemiska produkter ska förföras så att läckage undviks och så att spridning till mark, dag-, grund- och spillvatten förhindras:

- I lokaler där kemiska produkter förföras ska golvbrunnar vara igensatta.
- Rum eller skåp med kemiska produkter kan vara invallade för att undvika att läckage sprids.
- Produkter som kan avge ångor under förföringen ska förföras i ett väl ventilerat utrymme.³
- Farliga kemiska produkter ska förföras avskilt från produkter som är avsedda att förtäras.
- Saneringsutrustning ska finnas där det finns risk för läckage av kemiska produkter.

Produkter som kan reagera med varandra eller som tillsammans ger upphov till ökade risker ska förföras åtskilt. Exempelvis reagerar syror och baser med varandra och ska därför förföras så att de inte kan blandas.

Förföring bör delas upp på:

- Brandfarliga vätskor, klass 1 och 2a
- Gifter (bekämpningsmedel)
- Gasol
- Aerosoler (sprayburkar)
- Syror
- Baser (alkalier)
- Övriga kemikalier

3.3 Förföring av brandfarliga och explosiva produkter

Olika slag av brandfarliga eller explosiva produkter får inte förföras tillsammans med andra varor om risken för skada på människor, miljö eller egendom genom brand eller explosion därigenom ökar.

- Brandfarliga vätskor klass 1 och 2a ska förföras i separat brandcell, åtskilda från andra brandfarliga varor. Klass 1 har flampunkt under 21°C och klass 2a har flampunkt 21-30°C.
- Om brandfarliga vätskor förföras inomhus ska de placeras i ett väl ventilerat utrymme eller brandklassat skåp.
- Spill eller läckage av brandfarlig vätska ska samlas upp och tas om hand på ett sådant sätt att brand- och explosionsrisker undviks.

³ T.ex. lösningsmedel, lack, sprayfärg,

3.3.1 Förvaring av brandfarlig vätska i cistern

Föreståndare för brandfarlig vara ansvarar för att cisterner med brandfarlig vätska hanteras på rätt sätt och uppfyller gällande lagstiftning.

- Cisternen ska vara försedd med påkörningsskydd om det finns risk för påkörning.
- Cisternen ska ha en tät invallning som rymmer hela dess volym. Om en gemensam invallning finns för flera cisterner ska denna rymma hela den största cisternens volym, samt 10 % av de övrigas sammanlagda volym. Om cisternerna är ihopkopplade med varandra ska cisternernas sammanlagda volym rymmas i invallningen.
- Cisternens slangar, påfyllning- och tapputrustning ska förvaras innanför invallningen.
- Det ska i första hand finnas ett nederbördsskydd, som förhindrar att regn, snö och is blir stående i invallningen. Alternativt kan invallningen tömmas på regnvatten manuellt. Rutiner för detta ska i så fall finnas.

3.3.2 Förvaring av gasflaskor

- I första hand ska gasflaskor förvaras utomhus. Inomhus kan fasta arbetsplatser dit gasen leds via ett rörsystem användas.
- Om gasflaskor behöver förvaras inomhus ska dessa förvaras på en tydligt uppmärkt plats strax innanför dörren och Räddningstjänsten ska vara informerade om placeringen.
- Förvaringsutrymmet ska vara väl ventilerat, detta gäller speciellt för brandfarliga och giftiga gaser.
- Där brandfarlig gas hanteras får antändbart material inte förvaras i farlig mängd. Detta innebär inga brandfarliga vätskor eller brandreaktiva varor, maximalt 2 flaskor syrgas och inte mer än 10 flaskor annan icke brandfarlig gas.
- Gasflaskor ska vara skyddade mot påkörning, farlig uppvärmning samt öppen eld och gnistor i farlig närhet.
- Flaskan ska vid förvaring vara väl tillsluten med tätpropp, samt skyddskåpa om behållaren är avsedd för detta.
- Ansluten gasflaska ska vara väl fastsatt.

3.4 Märkning

Alla kemiska produkter ska vara korrekt och tydligt märkta med innehåll. Om en ny etikett behövs för registrerade kemiska produkter skrivs den ut ur kemikalieinformationssystemet.

Kontrollera att följande information finns på förpackningar med farliga kemiska produkter:

- Produktens namn
- Orangea farosymboler och farobeteckningar
 - eller rödvita faropiktogram och signalord

- Risk- och skyddsfras
 - eller faro- och skyddsangivelser
- Ingående ämnens kemiska namn
 - (de ämnen som orsakar farlighetsklassning)
- Kontaktuppgifter leverantör/tillverkare

Märkningen ska vara på svenska. Den ska vara tydlig, lättläst och avskild från annan text.

Ompackning till livsmedelsförpackning är förbjuden.

Rörledningar som innehåller en farlig kemisk produkt ska vara märkta med namn, farosymbol/faropiktogram samt flödesriktning.

	Gammalt system, gäller till 2015	Nytt system, har börjat användas parallellt.
Symbol	Orange farosymbol 	Röd vitt faropiktogram
Beteckning	Farobeteckning: Extremt brandfarlig	Signalord: Fara
Varningstext	Riskfras: R12, Extremt brandfarlig	Faroangivelse: H222 Extremt brandfarlig aerosol

Nya märkningssymboler införs efter hand fram till 2015. Tabellen visar exempel på skillnader mellan gamla och nya systemet.

3.4.1 Säkerhetsdatablad, SDB

Säkerhetsdatablad på svenska och med 16 rubriker ska finnas för alla registrerade kemiska produkter som Swedavia använder. Eventuella undantag från denna regel kan kemikaliegruppen besluta om, om speciella skäl finns.

SDB uppdateras av leverantören och den senaste versionen av SDB finns i Swedavias kemikalieinformationssystem. Det bör inte vara mer än tre år gammalt. Alla användare av kemiska produkter ska ha lättåtkomlig tillgång till den senaste versionen av produkternas SDB, antingen i pappersformat eller i en PC med intranätanslutning. Om arbetsplatsen förvarar papperskopior av SDB ansvarar närmaste chef för att hålla dessa aktuella.

3.4.2 Skyddsblad

Skyddsblad är ett utdrag ur SDB med de uppgifter som användaren har störst nytta av, så som vilket skydd som behövs och första hjälpen. De skyddssymboler som visas på skyddsbladet är de som väljs i samband med avdelningens riskbedömning ur arbetsmiljösynpunkt.

Skyddsbladet ska sättas upp när man vid undersökning och riskbedömning⁴ har kommit fram till att det finns risk för hälsofara. Bladet sätts upp i omedelbar närhet av produkten eller i det fordon man använder vid hanteringen av produkten.

Skyddsbladen ska hållas aktuella av närmaste chef. De behöver bytas när det kommer ett nytt SDB och när det har gjorts en ny riskbedömning.

3.5 Kunskap om risker

De som arbetar med kemiska produkter måste veta vilka miljö- och arbetsmiljörisker som kan vara förknippade med hanteringen av produkten. Man måste också veta hur man ska hantera dessa risker, vilken skyddsutrustning och vilka skyddsåtgärder som krävs samt vilket beteende som är nödvändigt.

Närmaste chef ansvarar för att obehöriga inte kommer i kontakt med produkterna och att samtliga⁵ som kommer i kontakt med produkterna får nödvändig risk- och skyddsinstruktion och vet var skyddsblad och SDB finns.

Närmaste chef ska förvissa sig om att användarna har förstått instruktionerna.

Närmaste chef ansvarar för att nödvändig skyddsutrustning finns tillgänglig och att den används. Användarna ansvarar för att använda skyddsutrustningen och att vårda den.

3.6 Riskbedömning och undersökning

På varje avdelning ska en riskbedömning göras för varje registrerad kemisk produkt som kan innebära risk för människors hälsa. Dessa produkter är märkta med farosymbol/faropiktogram, farokod/farobeteckning och eller riskfraser/faroangivelser vilket framgår av produktens säkerhetsdatablad avsnitt 2 eller 15. Även flygplans- och banavisningsprodukter ska riskbedömas.

Riskbedömningen ska genomföras av lokalt skyddsombud och person som är väl insatt i hanteringen av den kemiska produkten på den aktuella platsen.

Riskbedömningen ska dokumenteras. Närmaste chef ansvarar för att riskbedömningen är gjord och ska godkänna den. Detta görs i kemikalieinformationssystemet. En riskbedömning ska göras innan produkten börjar användas och den gäller tills förutsättningarna ändras eller i max 5 år. Se separat manual för riskbedömning av kemiska produkter.

För ämnen med hygieniska gränsvärden krävs att arbetet utförs på platser med god ventilation. Om det inte är uppenbart att kemikaliehalten i luften man andas in är under gränsvärdet ska en luftmätning genomföras. Eventuella gränsvärden finns i SDB avsnitt 8.

⁴ Undersökning och riskbedömning enligt rubrik 3.6

⁵ Swedavia-anställda och övriga behöriga personer

3.7 Utredning av behov av CMR-produkter

För CMR-produkter, det vill säga produkter som är cancerframkallande, kan ge ärftliga genetiska skador, kan ge nedsatt fortplantningsförmåga eller kan ge fosterskador, ska en utredning göras för att om möjligt hitta andra tekniska lösningar. Om produkten måste användas ska dokumentation föras över vilka personer som hanterar produkten, enligt AFS 2011:19 38§. Närmaste chef är ansvarig för dokumentationen.

3.8 Val och godkännande av nya produkter

Vid inköp av en kemisk produkt ska funktion, miljö och hälsoaspekter beaktas⁶. Berörd personal ska kontrollera om produkten eller en annan produkt för det tänkta ändamålet finns i kemikalieinformationssystemet enligt följande:

- Om produkten är bedömd av kemikaliegruppen och har grönt ljus⁷ kan den köpas in.
- Om produkten finns i systemet men inte är bedömd (den har gult ljus) ska en ansökan om bedömning skickas till kemikaliegruppen.
- Om en passande produkt inte finns i systemet ska en ansökan om ny produkt göras. Ansökan görs genom att fylla i formuläret "Ansökan" i kemikalieinformationssystemet, samt bifoga produktens aktuella säkerhetsdatablad. Om produkten bedöms som godkänd kan den köpas in, annars ska man söka efter en annan produkt.

Vid varje inköp gäller dessutom att:

- Närmaste chef är ansvarig för valet av de produkter som används på avdelningen och bör följa kemikaliegruppens produktbedömning.
- Närmaste chef ska se till att kemiska produkter köps in via befintliga inköpsavtal, där sådana finns.
- Närmaste chef är ansvarig för att en riskbedömning görs innan en ny produkt tas i bruk.

3.9 Substitution av redan godkända produkter

Produkter som finns i kemikalieinformationssystemet men som av miljö- eller arbetsmiljöskäl inte bör användas ska bytas ut. Löpande eller direkt efter 31 mars varje år meddelar kemikaliegruppen flygplatsernas kemikaliekontaktpersoner vilka dessa produkter är. Närmaste chef på berörd avdelning ansvarar för att jämföra de identifierade produkterna med andra på marknaden med avseende på funktion och miljö- samt arbetsmiljöegenskaper. Då en miljö- eller arbetsmiljömässigt bättre produkt med önskad funktion finns ska denna ersätta den befintliga. I denna process kan kemikaliegruppen konsulteras.

⁶ Se dokumentet "Framsökning av miljömärkta kemiska produkter i Ahlsells webbshop" vid inköp via Ahlsell.

⁷ Grönt, gult eller rött ljus visas för varje produkt i kemikalieinformationssystemet.

4 STYRANDE DOKUMENT

- AFS 2011:19; Kemiska arbetsmiljörisker
- SFS 1998:808; Miljöbalken
- Förordningen (1998:901) om verksamhetsutövarens egenkontroll 7§
- KIFS 2005:7; Klassificering och märkning av kemiska produkter
- EG 1272/2008; Förordning om klassificering, märkning och förpackning
- KIFS 2008:2; Kemiska produkter och biotekniska organismer
- SFS 2010:1011; Lag om brandfarliga och explosiva varor
- SÄIFS 2000:2; Hantering av brandfarliga vätskor
- MSBFS 2011:8; Föreskrift om cisterner och rörledningar för brandfarliga vätskor

4.1 Övriga dokument

Användarmanual iChemistry

Manual för riskbedömning av kemiska produkter enligt arbetsmiljölagstiftningen
Framsökning av miljömärkta kemiska produkter i Ahlsells webbshop

Dokumenterna hittas på intranätets sida för kemiska produkter:

<http://swedaviaintranet/Swedavia/Stod--Service/Miljo/Kemiska-produkter/>

Kemikalielista – kemikalier som avses användas inom Swedavias verksamhetsområde i mängder över hundra kilo årligen och som riskerar att släppas ut ut med dag- eller spillvatten

Produkt				Innehåll				Prio- och eller RDV-ämnena		Reach
Namn	Användningsområde	Farosymbol	Årsförbrukning	I produkten ingående ämnen enligt SDB	CAS-nr	Andel av ämnet i produkten (%)	Riskfras/faroangivelse	Utfasningsämne/prioriterat riskminskningsämne	Prioriterade ämnen enligt vattendirektivet	Kandidatämne eller tillståndsämne
Sekundol 85	Brandövningsbränsle	Brandfälig, skadlig	37 m3	Propan-2-ol Etanol	67-63-0 64-17-5	1-5 70-95	R11	-	-	-
Tridol S 1 % AFFF Moussol FF	Brandsläckningsmedel	Irriterande	10 m3	Diethylene glykol monobutyl eter	112-34-5	15-40	R35	-	-	-
				Alkyl dimetylamin oxider	-	5-10	-			
				Magnesium sulfat	7487-88-9	1-5	-			
				Etylen glykol	107-21-1	10-20	R22			
				Fluorsurfaktantnter	-	10-30	-			
Safewing MPII Flight	Avisningsmedel	-	1200 m3	Polymerförtjockad på basis av propylenglykol, tensider, korrosionsskydd och vatten	-	-	-	-	-	-
				Vattenlösning av korrosionsinhibitorer och tensider i propylenglykol	-	-	-	-	-	-
				Innehåller kaliumformiat	-	-	-	-	-	-
Safewing MP1 Eco plus	Avisningsmedel	-	300 m3	Innehåller kaliumformiat	-	-	-	-	-	-
Cleraway F1	Avisningsmedel	-	630 m3	Innehåller natriumformiat	-	-	-	-	-	-
Clearway SF3	Avisningsmedel	-	68 ton	Natriumklorid	007647-14-5	100	-	-	-	-
Salt	Vägsalt	-	164 ton	Destilat (petroelum), vätebehandlade lätta Rapsmetylester	64742-47-8 85586-25-0	> 93 < 7	R38- R51/53- R65	-	-	-
Evolution Diesel	Drivmedel	Hälsoskadlig, miljöfärlig	690 m3	Bensin MTBE (metyltertiärbutyleter) Toluen Etanol n-hexan Bensen	86290-81-5 1634-04-4 108-88-3 64-17-5 110-54-3 71-43-2	> 80 < 15 < 10 < 5 < 3 < 1	R12-38-45-46-62-63-65-67-51/53 R11-38 R11-38-48/20-63-65-67 R11 R11-38-48/20-62-65-67-51/53 R11-24/25-36/38-45-46-48/23-65	Bensin, bensen - utfasningsämnena	-	-
EcoPar	Drivmedel	-	60m3	Teknisk vitolja	8042-47-5	> 99	-	-	-	-
Jet-A1	Drivmedel	Xn, Xi, N	29000 m3	Fotogen (vätesvavlad)	64742-81-0	0-100	R10-38-51/53-65	-	-	-
				Solventnafta	8008-20-6	0-100	R10-38-51/53-65			
				Fotogen (Sweetend)	91770-15-9	0-100	R10-38-51/53-65			
TG 320 AF	Toalettdesinfektionsmedel	C, N	3,4 m3	Alkylbensyldimetylammoniumklorid	68424-85-1	15-30	R21/22, R34, R50	(R)-p-menta-1,8-dien - riskminskningsämne	-	-
				2-(2-butoxyetoxy)etanol	112-34-5	<5	R36			
				(R)-p-menta-1,8-dien	5989-27-5	< 0,04	R10-38-43-51/53			
				Linalool	78-70-6	< 0,03	R43			
				Isodecylalcohol	61827-42-7	< 5	R41			
AdBlue	Tillsats till lastbilar för bättre utsläppsvärden	-	200 liter	Vattenlösning av urea	-	-	-	-	-	-
Agrol Mendo Longlife	Hydraulolja	-	2 m3	1-decene Butylerad fenol	68649-11-6 128-39-2	2-4 0,5-0,7	R65 R51/53	-	-	-
Agrol Multi Syntet EP	Smörjfett	-		Polyalfaolefinbaserat litiumkomplexfett med additiv	-	-	-	-	-	-
Mobil Jet Oil II	Turbinolja	-	4 m3	1-naftylamin Difenylaminer Tris Fosfat	90-30-2 68411-46-1 1330-78-5	1 1-5 1-3	R22-43-50/53 R52/53 R50/53-62	-	-	-
				Destillat lösningsmedelsavvaxade lätta paraffiniska	64742-56-9	40-60	-			
				Destillat lösningsmedelasavvaxade tunga paraffiniska	64742-65-0	30-40	-			
Agrol Dexron III	Motorolja	-	3 m3	Metakrylat Alkoxylerad långkedjig alkylamin	- -	4-9 0,1-0,7	R36 R22-34-43-52/53	Alkoxylerad långkedjig alkylamin- riskminskningsämne	-	-
Via Professional Color	Textiltvättmedel	Xi	100 kg	Fettalkoholetoxilat	68131-69-5	8	R22-41-50	-	-	-
				Natrium primär alkohol sulfat	-	7,2	R38-41			
				Citronsyra	77-92-9	2	R36			
				Natriumsilikat	13870-28-5	1,5	R37/38-41			
Comfort Professional Original	Efterbehandlingsmedel tvätt	-	0,1 m3	-	-	-	-	-	-	-
Suma Select A7	Diskmedel	-	0,8 m3	Fettalkoholalkoxilat	111905-53-4	3-10	R36/38	-	-	-
Agrol Glykol BS	Frostskyddsvätska	Xn	1 m3	1,2-etandiol	107-21-1	95-100	R22	-	-	-
Agrol spolarvätska AquaRoute	Spolarvätska	F	1 m3	Etanol	64-17-5	70-90	R11	-	-	-
				1,2-etandiol	107-21-1	1-2	R22			
				2-butanon	78-93-3	1-2	R11-36-66-67			
				Alkohol C 10, etoxilerad	26183-52-8	0,6-0,7	R21-44			
				Färg, vägmarkering	-	7 m3	Vattenlöslig akrylatbaserad vägmarkeringsfärg			
Snowclean Premium A 500	Rengöringsmedel fordonstvätt alkaliskt	Xi	2 m3	Kaliumhydroxid	1310-58-3	0,5-1,9	R22-35	-	-	-
				C 10 alkoholalkoxilat	166736-08-9	5-10	R22-41			
				2-Etylhexanoletoxilat	26468-86-0	5-10	R41			
				Trimetyl-3-propylammoniumsulfat	94313-91-4	1-5	R36/38			
				C 10 alkoholalkoxilat	166736-08-9	5-10	R22-41			
Kokosamidopropylbetain	61789-40-0	1-5	R36							
2-butyletoxietanol	111-76-2	< 1	R20/21/22-36/38	-	-	-				
Snowclean Kallavfettning 100	Avfettningsmedel fordonstvätt	Xn	4 m3	Kolväten C 11-C14, n-alkaner isoalkaner, cykliska		60-100	R65-66	-	-	-
				< 2% aromater						
Pix 113	Vattenbehandlingsmedel	Frätande, färligt vid förtäring	3 m3	Dijärn tris(sulfat)	10028-22-5	40-50		-	-	-
				Järn(II)sulfat	7720-78-7	0,1-1,5	R22-38-41			
				Svavelsyra	7664-93-9	0-1	R22-36/38			
				Mangansulfat	7785-87-7	< 0,25	R35			
Natronlut	Vattenbehandlingsmedel	Frätande	4 m3	Natriumhydroxid	1310-73-2	25	R35	-	-	-
Svavelsyra	Vattenbehandlingsmedel	Frätande	2 m3	Svavelsyra	7664-93-9	37	R35	-	-	-